

Het is dierhalve onmogelijk en onaannemelijk dat de heer van der Hulst, ondanks zijn voorgeven, onder zijne wijsbegeerte niets anders dan zoodanige begaafdheden zou hebben willen verstaan; in dat geval toch zou hij tegen zijn schim hebben gevogten; in dat geval toch zou de luchthartige poëzij, die hij sprekende in zijne twistrede invoert, in schaterend lagchen hebben moeten uitbarsten en hare pedante aanvalster hebben moeten toevoeren: 'zusje! gij zijt het spoor bijster; gij maakt veel leven om niets; gij schreeuwt voordat gij geslagen wordt. Niet alleen erken ik, dat ik uwen bijstand volstrekt noodig heb maar gij maakt een gedeelte uit van mijn geheel, en door niemand die eenige kennis van de zaak heeft, is 'er immer aan getwijfeld; hou dus op met uw razen: gij hebt volkomen gelijk, slechts daarin niet dat gij wilt twisten, waar geen verschil aanwezig is.' – Doch, zeer ten onrechte voorzeker zou men diergelijke kundigheden, als de omschrevenen zijn, met den naam van wijsbegeerte willen bestempelen, of zeer veel fatzoenelijke lieden zouden wijsgeeren zijn, zonder het te weten, en gelijk staan met den burgerlijken edelman van Molière, die zijn leven lang proza gesproken had, zonder dat hij het wist. – Nogmaals, de heer van der Hulst moet noodzakelijk eene andere, eene eigentlijker gezegde wijsbegeerte hebben bedoeld, of zijn twistgeding is overbodig, gelijk ik meen te hebben bewezen. Wie toch, ik herhaal het, zou pleiten, waar geen geschil bestaat?

Die bepaalde, die eigenlijk gezegde wijsbegeerte dan, dat afgetrokken ⁵⁾ onderzoek, die diepzinnige inspanning, datgene in een woord, wat men in het algemeen door wijsbegeerte verstaat en wat de heer van der Hulst 'er onbetwistbaar door verstaan moet, indien hij althans zijn geheel proces niet voor overtollig en hersenschimmig wil verklaren, is, naar mijn inzien, met de poezij nimmermeer bestaanbaar. Ik weet zeer wel, dat wij enkele schoone dichtstukken bezitten, op afgetrokken wijsgeerige gronden gebouwd, doch meestal zijn het proeven van de buigzaamheid en rijkdom onzer schoone moedertale, die zich, met uitsluiting van zoo vele andere nieuwere talen, lieflijk en lijdelijk, in alle buigingen laat kronkelen; doch, al ware zulks het geval niet, zullen wij dan allen, omdat een enkele waaghals door hollen en kloven, door bosschen en bergen heenstuit en 'er wel af komt, hem nastuiten, en het bloemrijk pad verlaten, dat bevalliger en geuriger is, en waar men duizend bloemen te rieken, duizende vruchten te plukken vindt,